ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 16.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 23-го Февраля — 1837 — *Wilno. Wtorek. 23-go Lutego.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Вильна.

13-го ч. с. м., Виленскій Военный, Гродненскій, Минскій и Бѣлостокскій Генералъ-Губернаторъ, Генералъ-Адъютантъ Князь *Долгоруковъ*, выѣхалъ изъ Ст. Петербурга въ Москву. (*Р. И.*)

Санктпетербургъ, 15-го Февраля.

Высочайшимъ Приказомъ отъ 3 Февраля, находящійся при Новороссійскомъ и Бессарабскомъ Генералъ-Губернаторѣ, Генералъ-Адъютантѣ Графѣ Воронцовѣ, для особыхъ порученій, состоящій по Арміи Полковникъ *Василевскій 1-й*, назначенъ Исправляющимъ должность Наказнаго Атамана Дунайскаго Казачьяго войска, съ состояніемъ по Кавалеріи.— Корпуса Корабельныхъ Инженеровъ Полковникъ *Стоке*, уволенъ отъ службы за болѣзнію, съ мундиромъ и пенсіономъ, на основаніи Устава 6-го Декабря 1827 года.

— Высочайшимъ Приказомъ, отъ 6 Февраля, Командиръ Симбирскаго Егерскаго полка, Полковникъ *фонъ Кауфманъ*, произведенъ за отличіе по службѣ въ Генералъ-Маіоры, съ назначеніемъ Командиромъ 2-й бригады 1-й Пѣхотной дивизіи. Назначаются: Командиръ 2-й бригады 1-й Пѣхотной дивизіи, Генералъ-Маіоръ *Боровскій*, состоять по Арміи; состоящій по Артиллеріи Полковникъ *Волженскій*, Начальникомъ Артиллерійскихъ Гарнизоновъ Финляндскаго Округа, съ оставленіемъ по Артиллеріи.

— Высочайшими Именными Указами, данными Капитулу Россійскихъ Императорскихъ и Царскихъ Орденовъ, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ *Ордена Св. Владиміра 3-й степени*, Флигель-Адъютантъ Его Императорскаго Величества, Старшій Адъютантъ Штаба Корпуса Жандармовъ, Кавалергардскаго Ея Величества полка Полковникъ *Львовъ*.

— Высочайшими Именными Указами, данными Капитулу Россійскихъ Императорскихъ и Царскихъ Орденовъ, Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами *Императорскаго и Царскаго Ордена Св. Станислава*: въ 24-й день минувшаго Января, въ воздаяніе отлично-усердной и ревностной службы,— *третьей степени:* Корпуса Жандармовъ Полковникъ *Ольшевскій 1-й*; въ 29-й день, Управляющій Канцеляріею Виленскаго Военнаго, Гродненскаго, Минскаго и Бѣлостокскаго Генералъ-Губернатора, Генералъ-Адъютанта Князя Долгорукова, Надворный Совѣтникъ *Козловскій*, и Рѣчицкій Уѣздный Предводитель Дворянства, въ званіи Камеръ-Юнкера Графъ *Рокицкій*.

— Управляющему Временною Контрольною Коммиссіею по части Артиллерійской и Инженерной, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику Князю *Лобанову - Ростовскому*, Всемилостивѣйше повелѣно быть Генералъ-Контролеромъ Контрольнаго Департамента гражданскихъ отчетовъ, съ производствомъ ему содержанія, опредѣленнаго штатомъ.

— Управляющему Временною Контрольною Коммиссіею для отчетовъ вѣдомства Путей Сообщенія, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Апрѣлеву*,

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Wilno.

Dnia 13 t. m. Wileński Wojenny, Grodzieński, Miński i Białostocki Jenerał-Gubernator, Jenerał-Adjutant Xiąże *Dołhorukow* wyjechał z St-Petersburga do Moskwy. (*R. I.*)

Sankt-Petersburg, dnia 15-go Lutego.

Przez Naywyższy Rozkaz dzienny, dnia 3-go Lutego, zostający przy Noworossyyskim i Bessarabskim Jenerał-Gubernatorze, Jenerał-Adjutancie Hrabi Woroncowie do szczególnych poleceń, liczący się w Armii Półkownik *Wasilewski 1-szy*, naznaczony Sprawującym obowiązek Zarządzającego Atamana Dunayskiego Kozackiego woyska, z liczeniem się w Kawaleryi.— Korpusu Okrętowych Inżynjerów Półkownik *Stoke*, z przyczyny choroby, uwolniony ze służby, z mundurem i pensyą, na osnowie ustawy 6-go Grudnia 1827 roku.

— Przez Naywyższy Rozkaz dzienny, pod dniem 6 Lutego, Dowódzca Simbirskiego półku Strzelców, Półkownik *von Kauffman*, wyniesiony za odznaczenie się w służbie na Jenerał-Majora, z naznaczeniem Dowódzcą 2-ey brygady 1-ey dywizyi pieszey. Naznaczeni: Dowódzca 1-ey brygady 1-ey dywizyi pieszey, Jenerał-Major *Borowski*, liczyć się w Armii; liczący się w Artylleryi Połkownik *Wołżeński*, Naczelnikiem Garnizonów Artylleryi Okręgu Finlandzkiego, z pozostaniem w Artylleryi.

— Przez Naywyższe Imienne Ukazy, dane do Kapituły Rossyyskich Cesarskich i Królewskich Orderów, Nayłaskawiey mianowany Kawalerem *Orderu S. Włodzimierza 3-go stopnia*, Skrzydłowy Adjutant Jego Cesarskiey Mości, Starszy Adjutant Sztabu Korpusu Żandarmów, półku Kawalergardów Nayjaśnieyszey Cesarzowey Jey Mości Półkownik *Lwow*.

— Przez Naywyższe Imienne Ukazy, dane do Kapituły Rossyyskich Cesarskich i Królewskich Orderów, Nayłaskawiey mianowani Kawalerami *Cesarskiego i Królewskiego Orderu Sw. Stanisława*: dnia 24 zeszłego Stycznia, w nagrodę odznaczającey się gorliwością i stateczney służby;— *trzeciego stopnia*: Półkownik Korpusu Żandarmów *Olszewski 1-szy*; dnia 29, Zarządzający Kancellaryą Wileńskiego Wojennego, Grodzieńskiego, Mińskiego i Białostockiego Jenerał-Gubernatora, Jenerał-Adjutanta Xiążęcia Dołhorukowa, Radźca Dworu *Kozłowski*, i Rzeczycki Powiatowy Marszałek Dworzaństwa, Kamerjunker Hrabia *Rokicki*.

— Zarządzającemu Czasową Kommissyą Kontrolli w wydziale Artyleryyskim i Inżyniernym, Rzeczywistemu Radźcy Stanu Xięciu *Łobanowu-Rostowskiemu*, Nayłaskawiey rozkazano bydż Jenerał-Kontrollerem Departamentu Kontrolli cywilnych rachunków, z wydawaniem mu utrzymania, etatem naznaczonego.

— Zarządzającemu Czasową Kommissyą Kontrolli do rozrachunków wiedzy Dróg Kommunikacyi, Rzeczywistemu Radźcy Stanu *Aprielewu*, Nayłaskawiey rozkaza-

Всемилостивѣйше повелѣно быть Управляющимъ Временною Контрольною Коммиссїею по части Артиллерїйской и Инженерной, съ жалованьемъ по штату и съ оставленїемъ на обязанности его управленїя Коммиссїею Путей Сообщенїя, до ея закрытія.

— Государь Императоръ Всемилостивѣйше изволилъ пожаловать дѣвицѣ Александрѣ *Ишимовой* бриллїантовый фермуаръ, за поднесенїе Его Величеству, чрезъ Г. Министра Народнаго Просвѣщенїя, 1-го тома издаваемой ею Исторіи въ разсказахъ для дѣтей.

— Полковникъ *Мухановъ*, за поднесенный Его Императорскому Величеству чрезъ Г. Министра Народнаго Просвѣщенїя экземпляръ изданной имъ *Рукописи Патрїарха Филарета*, удостоился получить Монаршее благоволеніе.

— Государыня Императрица, удостоивъ Всемилостивѣйшаго принятїя поднесенный Ея Величеству, чрезъ Г. Статсъ-Секретаря Н. М. Лонгинова, отъ Титулярнаго Совѣтника Владимїра *Строева*, экземпляръ изданной имъ *Исторїи Петра Великаго, для дѣтей*, и изъявивъ Высочайшее согласїе на просьбу его о дозволенїи принести въ даръ для заведенїй, состоящихъ подъ непосредственнымъ управленїемъ и Августѣйшимъ покровительствомъ Ея Императорскаго Величества, десять экземпляровъ той же книги, Всемилостивѣйше соизволила пожаловать Г. *Строеву* золотые часы. (*Спб. В.*)

no bydź Zarządzającym Czasową Kommissyą Kontrolli w wydziale Artylleryyskim, z płacą podług etatu i zostawieniem na jego obowiązku zarząd Kommissyi Dróg Kommunikacyi, do czasu jey zakrycia.

— Cesarz Jego Mość Nayłaskawiey raczył udarować Pannę Alexandrę *Iszimównę* brylantowym fermoarem, za złożenie Nayjaśnieyszemu Panu, przez P. Ministra Narodowego Oświecenia, 1-go tomu wydawaney przez nią Historyi w powieściach dla dzieci.

— Półkownik *Muchanow*, za złożony Jego Cesarskiey Mości przez P. Ministra Narodowego Oświecenia exemplarz wydanego przezeń *Rękopisu Patryarchy Filareta*, udarowany oświadczeniem Monarszego zadowolenia.

— Nayjaśnieysza Cesarzowa Jey Mość, uznawszy za godne Naymiłościwszego przyjęcia, złożony Nayjaśnieyszey Pani, przez P. Sekretarza Stanu N. M. Łonginowa, od Radźcy Honorowego Włodzimierza *Strojewa*, exemplarz wydaney przezeń *Historyi Piotra Wielkiego dla dzieci*, i oświadczywszy Naywyższe zgodzenie się na jego prośbę o dozwolenie ofiarowania w darze dla zakładów, zostających pod bezpośrednim zarządem i opieką Nayjaśnieyszey Cesarzowey Jey Mości, dziesięciu exemplarzy teyże książki, Nayłaskawiey raczyła udarować P. *Strojewa* złotym zegarkiem. (*G. S. P.*)

Варшава, 25-го Февраля.

Третьяго дня находящїяся въ Варшавѣ различныя войска утромъ собрались въ окрестности Млоцинъ, гдѣ съ прибытїемъ Фельдмаршала Князя Варшавскаго, сопровождаемаго многочисленнымъ Штабомъ, начались военные маневры пѣхоты, и конницы изъ мусульманскихъ полковъ. При сихъ дѣйствїяхъ прекраснаго войска, находился Маркграфъ *Лондондерри*, Генералъ отъ кавалерїи Англїйской армїи. По оканчанїи отличныхъ маневровъ, Е. Свѣтл. Князь, Генералы, и Штабъ-Офицеры, отправились въ Бѣляны, гдѣ находилась также Княгиня Варшавская и знатныя Дамы. Потомъ слѣдовалъ обѣдъ, и при огняхъ все войско пировало съ веселыми пѣснями. (*G. C.*)

Warszawa, dnia 25 Lutego.

Zawczora woyska wszelkiey broni, będące w Warszawie, od rana zbierały się w okolice Młocin, gdzie za przybyciem JO. Feldmarszałka Xięcia Warszawskiego, otoczonego świetnym i licznym Sztabem, rozpoczęły się manewry wojenne, tak piechoty, jako też jazdy z półków Muzułmańskich. Na tych działaniach pięknego woyska, znaydował się Margrabia *Londonderry*, Jenerał jazdy armii angielskiey. Po wzorowie wykonanych manewrach, Xiąże Jego Mość, Jenerałowie, Oficerowie Sztabu, udali się do Bielan, gdzie także znaydowała się Xiężna Jey Mość Warszawska i znakomite Damy. Nastąpił obiad, a przy ogniskach całe woysko biesiadowało śrzód wesołych śpiewów. (*G. C.*)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Австрїя.

Вѣна, 14-го Февраля.

Е. Кор. Высоч. Эрцгерцогъ *Максимилїанъ*, который имѣлъ апоплексическїй припадокъ, теперь чувствуетъ себя нѣсколько лучше. Вдовствующая Эрцгерцогиня *Ангальтъ-Кетенская*, нѣсколько уже дней здѣсь впала въ жестокую болѣзнь.

— Говорятъ, что назначенная къ концу Сентября с. г. Коронацїя въ Медїоланѣ, послѣдуетъ въ Апрѣлѣ будущ. года.

— Третьяго дня въ придворномъ театрѣ представленная историческая пьеса *Максимилїанъ въ Фландрїи*, принята съ большимъ одобренїемъ и при томъ декорацїи были самыя великолѣпныя. Сочинитель сей пьесы есть любимый театральный писатель Маїоръ *Паннашъ*.

— Здѣсь, какъ и вездѣ, многїе страдаютъ грипномъ, а особливо въ здѣшнемъ гарнизонѣ.

— За нѣсколько предъ симъ дней предположено разбить башню Св. Стефана, о чемъ давно уже говорили. Нужные для сего лѣса, будутъ стоитъ болѣе 10,000 флор. Башню эту разберутъ до того мѣста, гдѣ стоятъ часы и потомъ обьютъ красною медью. (*A. P. S. Z.*)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Austrya.

Wiedeń, dnia 14 Lutego.

J. C. Wys. Arcy Xiąże *Maxymilian*, który miał przypadek apoplexyyny, ma się teraz lepiey. Xiężna wdowa *Anhalt Cöthen*, od kilku dni również mocno jest chorą.

— Słychać, że przeznaczona w końcu Września t. r. Koronacya w Medyolanie, odbędzie się dopiero w Kwietniu roku przyszłego.

— Zawczora na teatrze nadwornym była reprezentancya sztuki historyczney: *Maxymilian we Flandryi*, przyjętey z nayżywszemi oklaskami; dekoracye przytém również były nader okazałe. Autorem tey sztuki jest ulubiony pisarz teatralny, Major *Pannasch*.

— Gryppa, jak wszędzie, tak i tu, znacznie się rozszerzyła, a szczególniey między tuteyszą załogą.

— Przed kilku dniami postanowiono rozebrać wieżę Sw. Szczepana, o czém oddawna mówiono. Potrzebne do tego rusztowanie ma kosztować przeszło 10,000 złotych reńskich. Wieża ta, rozebrana, aż do mieysca, gdzie jest zegar, ma bydź potém obita miedzią. (*A. P. S. Z.*)

Францїя.

Парижъ, 14-го Февраля.

Вчера Австрїйскїй Посланникъ Графъ *Аппони* имѣлъ у Королевы аудїенцїю.

— Въ Палатѣ Депутатовъ и сегодня также не было важнаго засѣданїя. По порядку сегодня слѣдовали прѣнїя о законѣ касательно Парижской національной гвардїи. Но членъ коммиссїи, назначенной для разсмотрѣнїя сего, Г. *Шоненъ* объявилъ, что къ сему закону столько было предложено прибавленїй, что коммиссїи не возможно было до наступающей пятницы представить о томъ нужное донесенїе. Онъ требовалъ потомъ отсрочки совѣщанїй до этого дня. Когда собранїе изъявило согласїе на сїе предложенїе, Г. *Дюкасъ* представилъ въ отдѣленїе Президента рапортъ коммиссїи о проектѣ закона касательно чрезвычайнаго кредита для увеличенїя жалованья таможеннымъ чиновникамъ на Пиринеяхъ. Рапортъ сей тотчасъ велѣно напечатать, ибо совѣщанїя о томъ могутъ начаться завтра. Палата скоро будетъ заниматься прошлогоднимъ предложенїемъ Полковника *Пексганса* о военно-служащихъ. Въ 2¼ часа, собранїе опять разошлось.

— Морскїй Министръ всѣмъ Офицерамъ флота запретилъ имѣть кинжалы, какъ оружїе. Въ приказѣ по сему дѣлу сказано, что кинжалъ какъ оборони-

Francya.

Paryż, dnia 14-go Lutego.

Wczora Poseł Austryacki Hrabia *Appony*, miał posłuchanie u Królowey.

— Izba Deputowanych i dzisia takoż nie miała ważnego posiedzenia. Podług bowiem porządku, były rozprawy o projekcie do prawa względem Paryzkiey gwardyi narodowey. Lecz P. *Schonen*, członek kommissyi, przeznaczoney do rozpatrzenia tego projektu, oświadczył, że podano tak wiele dodatków do tego prawa, iż kommissya nie jest w możności przed następującym piątkiem dać o tém potrzebnego rapportu. Żądał potém odłożenia narad do tego dnia. Gdy zebranie oświadczyło zgodzenie się na to przełożenie, P. *Ducas* podał znowu do bióra Prezydenta rapport kommissyi o projekcie do prawa, względem nadzwyczaynego kredytu dla powiększenia płacy urzędnikom celnym na Pireneach. Rapport ten natychmiast podano do druku, gdyż narady o tém jutro nawet mogą się rozpocząć. Izba zaymowała się potém przeszłoroczną propozycyą Półkownika *Paixhans*, względem służby w woysku. O kwadransie na 3-cią, zgromadzenie znowu się rozeszło.

— Minister morski wszystkim oficerom marynarki zakazał noszenia puginałów. W rozkazie dziennym w tey rzeczy powiedziano, że puginał mało jest uży-

тельное оружіе мало употребителенъ, напротивъ имъ пользуются только въ порывахъ гнѣва. Вмѣстѣ съ тѣмъ Министръ извѣщаетъ, что адмиральтейскій Совѣтъ занимается теперь выборомъ такого оружія, которое было бы годно для морскихъ Офицеровъ.

— Адмиралъ *Руссенъ* получилъ приказаніе въ началѣ будущаго мѣсяца возвратиться къ свему посту, ибо несогласія между Султаномъ и Египетскимъ Пашею, дѣлаютъ необходимымъ присутствіе его въ Константинополѣ.

— Вчера распространился повсюду слухъ, что въ Бонѣ и Гуэльмѣ а также въ Оранѣ обнаружилась язва.

— Маршалъ *Сультъ* слегъ въ постель отъ жестокаго гриппа.

— Извѣстный Нѣмецкій писатель, Людвикъ *Берне*, послѣ кратковременной болѣзни вчера здѣсь скончался.

— Въ *Phare de Bayonne* содержится: „Въ Ирунѣ 9-го ч. утромъ звонили во всѣ колокола, въ знакъ радости по случаю взятія укрѣпленія Ларрага, лежащаго въ Наваррѣ между Тафалла и Мендегоррія. Карлисты утверждаютъ, что укрѣпленіе взято приступомъ а гарнизонъ достался въ плѣнъ.“

15-го Февраля.

Король давалъ вчера Маршалу *Жерару* и Генералу *Себастіани* аудіенціи.

— Сегодня Е. В-во занимался попеременно, съ Министрами Иностранныхъ дѣлъ, Морскимъ, Финансовъ и Внутреннихъ Дѣлъ.

— Королевскимъ повелѣніемъ отъ 12-го ч. с. м. Генералъ-Лейтенантъ Графъ *Дамремонъ*, начальникъ 8-й дивизіи войска, вмѣсто Маршала Графа *Клозеля*, наименованъ Генералъ-Губернаторомъ Французскихъ владѣній въ Сѣверной Африкѣ.

16-го Февраля.

Вчера вечеромъ принималъ Король Президентовъ Палаты Перовъ и Палаты Депутатовъ и Графа *Монталив*е.

— Вчерашнее вечернее собраніе у Президента Совѣта, первое которое онъ у себя имѣлъ по своемъ выздоровленіи, было чрезвычайно многочисленно. Было тамъ и много иностранныхъ дамъ, даже дамъ изъ предмѣстія Ст. Жерменъ. Герцогъ *Орлеанскій* пробылъ болѣе часа, и долго говорилъ съ Г. *Сальванди* о проектѣ закона, касательно раздѣленія судопроизводства. Князь *Таллейранъ*, который уже прежде обѣдалъ у Г. *Моле*, оставался до выхода Герцога *Орлеанскаго*. Старый дипломатъ преимущественно бесѣдовалъ съ Графами *Аппони* и *Паленомъ*. Главнымъ предметомъ разговора было отрѣшеніе Маршала *Клозеля*. Князь *Таллейранъ* кажется одобряетъ это.

— Герцогъ *Орлеанскій* отправилъ двухъ своихъ чиновниковъ двора въ Африку, чтобы купить для него, какъ слышно, нѣкоторое число, чистой породы арабскихъ лошадей.

— Тогда какъ всѣ заняты отрѣшеніемъ Маршала *Клозеля*, распространился слухъ, что Доктринеры стараются еще кого-то отрѣшить, но до сихъ поръ не объявляютъ. Говорятъ, что Г. *Дюпенъ* старшій, будетъ удаленъ отъ своей должности Генеральнаго Прокуратора Кассаціоннаго Суда. При значительномъ вліяніи Г. *Дюпеня* на Палату Депутатовъ, слухъ сей много еще требуетъ подтвержденія.

— Процессъ *Менье* вѣроятно въ половинѣ будущаго мѣсяца, начатъ будетъ въ Судѣ Перовъ. Причиною сего отлагательства полагаютъ въ публикѣ, что *Менье* недавно важныя сдѣлалъ показанія, и между прочимъ объявилъ, что двое изъ друзей его (*Лаво* и *Лаказъ*, которые уже арестованы) бросали съ нимъ жребій, кто изъ нихъ долженъ сдѣлать нападеніе на Короля. Слышно, что оба они, въ процессѣ *Менье* будутъ представлены какъ соучастники.

— Всѣ почти Префекты прибываютъ попеременно въ Парижъ. Теперь находится уже ихъ здѣсь 25, а сегодня говорятъ о скоромъ прибытіи Г-на *Прейссака* Префекта Жиронскаго департамента. Слышно о новыхъ инструкціяхъ, которыя Министръ Внутреннихъ Дѣлъ сообщитъ словесно всѣмъ Префектамъ.

— Г. *Магнанъ* отвѣтственный издатель журнала, который недавно появился въ Парижѣ подъ назв.: „*le Populaire royaliste*“, вчера призванъ въ уголовный судъ и обвиненъ въ томъ, что въ двухъ статьяхъ перваго своего номера изъявляетъ желаніе и надежду низпровергнуть Правительство. Но онъ не явился и потому безъ доказательствъ присяжныхъ, онъ приговоренъ судомъ за неуваженіе, къ 6-мѣсячному аресту и денежной пени въ 2,000 франковъ.

— На сегоднешней биржѣ какъ и прежде нѣсколько дней, особенно требовали акцій Белгійскаго банка. Они съ недавняго времени возвысились почти до 120 фр. Также и на Испанскія ассигнаціи было много покупщиковъ ц они возвысились до $27\frac{5}{4}$.

teсznym, jako oręż obronny, lecz przeciwnie w tém tylko dogodny, ażeby użyć go w zapale gniewu. Minister uwiadamia przy tém, że Rada Admiralicyi zaymuje się teraz wybraniem takiey broni, którąby była naystosownieyszą dla oficerów marynarki.

— Admirał *Roussin* miał otrzymać rozkaz do powrótu na swoje mieysce w początku przyszłego miesiąca, gdyż nieporozumienia między Sułtanem a Baszą Egipskim, czynią konieczną obecność jego w Konstantynopolu.

— Wczora rozbiegła się tu powszechna pogłoska, że w Bonie i Guelmie, a podług innych nawet w Oranie, wybuchnęła zaraza.

— Marszałek *Soult* mocno jest chory na gryppę.

— Znajomy pisarz Niemiecki, Ludwik *Börne*, po krótkiey chorobie, skończył tu wczora życie.

— W *Phare de Bayonne* czytamy: „W Irun d. 9 rano dzwoniono we wszystkie dzwony, na znak radości ze wzięcia zamku Larraga, który jest położony w w Nawarrze między Tafalla i Mendegorria. Karoliści bowiem utrzymują, iż zamek wzięty szturmem, a garnizon dostał się w niewolę.“

Dnia 15.

Król dawał wczora audyencye Marszałkowi *Gérard* i Jenerałowi *Sebastiani*.

— Dzisia pracował Król koleyno z Ministrami spraw zewnętrznych, marynarki, skarbu i interessów wewnętrznych.

— Przez rozkaz Królewski d. 12 t. m., Jenerał-Porucznik Hrabia *Damremont*, dowódzca 8-ey dywizyi woyskowey, na mieysce Marszałka Hrabi *Clauzel*, mianowany został Jeneralnym Gubernatorem francuzkich posiadłości w Afryce Północney.

Dnia 16.

Król wczora wieczorem przyymował Prezydentów Izby Parów i Izby Deputowanych, oraz Hrabiego *Montalivet*.

— Wczorayszę zgromadzenie wieczorne u Prezydenta Rady, pierwsze, które miał po swém wyzdrowieniu, było nadzwyczay liczne. Postrzegano tam wielką liczbę dam cudzoziemskich, a nawet dam z przedmieścia St. Germain. Xiąże *Orleański* bawił więcey godziny i długo rozmawiał z P. *Salvandy* o projekcie do prawa względem rozdzielenia władz sądowych. Xiąże *Talleyrand*, który pierwiey już był na obiedzie u P. *Molé*, bawił do oddalenia się Xięcia *Orleańskiego*. Stary ten dyplomat, naywięcey rozmawiał z Hrabią *Appony* i Hrabią *Pahlen*. Głównym przedmiotem rozmowy było usunienie od obowiązków Marszałka *Clauzel*. Zdaje się, iż Xiąże *Talleyrand* to pochwala.

— Xiąże *Orleans*, dwóch swoich urzędników domu, wysłał do Afryki, dla zakupienia dla niego, jak słychać, pewney liczby czysto Arabskich koni.

— Wtenczas, gdy jeszcze we wszystkich kołach zaymują się usunieniem od obowiązków Marszałka *Clauzel*, rozszerzyła się pogłoska, że doktrynerowie usiłują zrządzić inne usunienie, o którém dotąd jeszcze niewiadomo. Mówią bowiem o tém, że P. *Dupin* starszy, będzie uwolniony od swych obowiązków, jako Jeneralny Prokurator Sądu Kassacyynego. Przy wielkim wpływie P. *Dupin* na Izbę Deputowanych, pogłoska ta wiele potrzebuje potwierdzenia.

— Process *Meuniego*, zapewne dopiero ku śrzodkowi przyszłego miesiąca wprowadzony będzie do Sądu Parów. Za przyczynę tego przeciągnienia rozumieją w publiczności, że *Meunier* nie dawno ważne uczynił wyznania, a między innémi oświadczył, że dway jego przyjaciele (*Lavaux* i *Lacaze*, którzy już są uwięzieni), szli z nim na losy o to, kto z nich ma wykonać zamach na Króla. Mówią, iż dway ci ludzie będą stawieni, jako współwinowaycy w processie *Meuniego*.

— Wszyscy prawie Prefekci koleyno przybywają do Paryża. Teraz już 25 jest tu ich obecnych. Dzisia donoszą o niezwłócznem przybyciu P. *Preissac*, Prefekta departamentu Gironde. Mówią o nowych instrukcyach, które Minister spraw wewnętrznych ustnie chce udzielić wszystkim Prefektom.

— P. *Magnan*, odpowiedzialny wydawca dziennika, który nie dawno zaczął wychodzić w Paryżu pod t. „*le Populaire royaliste*“, powołany był wczora przed Sąd kryminalny, jako obwiniony, że w dwóch artykułach 1-go N-ru swojego dziennika, wyraża życzenie i nadzieję obalenia Rządu. Lecz się on nie stawił, i dla tego bez dowodów przysięźnych, skazany został przez Sąd *in contumatiam* na 6-miesięczny areszt i 2,000 fr. kary pieniężney.

— Na giełdzie dzisieyszey, jak i od dni kilku, szczególniey były poszukiwane akcye banku Belgiyskiego. Od niedawnego czasu podniosły się one na 120 fran. Również i na papiery hiszpańskie było wiele ochotników, i te podniosły się do $27\frac{5}{4}$.

17-го Февраля.

Вчера Король принималъ Президента и Секретарей Палаты Депутатовъ, которые имѣли честь вручить Его Величеству принятый Палатою муниципальный законъ.

— Оппозиціонные журналы ставятъ въ вину Генералу Графу *Дамремону*, что онъ въ 1814 году, будучи Адъютантомъ Маршала *Мармонта* подписалъ сдачу Парижа.

— Менѣе, нежели въ два дни вода въ Сенѣ поднялась на шесть футовъ. Равнины ниже и выше Парижа опять затоплены.

— *Phare de Bayonne* содержитъ слѣдующую прокламацію Генерала *Эванса*: Воины! Скоро мы опять встрѣтимся съ непріятелемъ, котораго уже побѣдили при Арлабанѣ, Бильбао, и подъ стѣнами сего города. Если ваше мужество и постоянство и при настоящемъ случаѣ останутся неизмѣнными тогда побѣда на сторонѣ Королевы *Изабеллы II* несомнительна. Вами предводительствуютъ опытные герои, которые прославились на полѣ битвы, и которые поведутъ васъ къ опасностямъ и славѣ. Я горжусь тѣмъ, что могу представить вамъ юнаго полководца, который до сихъ поръ знакомъ только съ побѣдою; судьба не измѣнитъ ему среди васъ. Испанцы и Англичане! Вы имѣете *одно* отечество, а отечество никогда неоставалось неблагодарнымъ. Ваши страданія, жертвы, храбрость будутъ вознаграждены. Обагренный кровію врагъ дѣлаетъ послѣднія усилія, чтобы поработить плодоносную Иберію. Но онъ скроется передъ вами стыдясь болѣе своего преступленія, нежели пораженія, и скоро Испанія, освобожденная вами, начнетъ благополучно свое поприще подъ скипетромъ Королевы *Изабеллы II*. Подвигъ вашъ, воины, великъ, но вы совершите его, и я горжусь быть вашимъ предводителемъ въ той увѣренности, что день битвы будетъ счастливѣйшимъ въ вашей жизни. Да здравствуетъ Королева! Санъ-Себастіанъ, 10 Февраля. (подписано): Леси *Эвансъ*.“

Сверхъ того *Phare* содержитъ слѣдующее письмо изъ Санъ-Себастіана отъ 10 Февраля: „Вчера Генералъ *Эвансъ* собралъ всѣ войска находящіяся на линіи и составляющія корпусъ болѣе нежели 15,000; находящаяся теперь на линіи артиллерія моглабы замѣнить 50,000 армію. Войска въ самомъ лучшемъ состояніи и исполнены воодушевленія. По сему если Карлисты, какъ утверждаютъ, твердо рѣшились защищаться, то вѣроятно произойдетъ кровопролитное сраженіе. Полагать должно, что и Карлисты съ своей стороны не оставались недѣятельными. Четыре Наварскихъ баталіона заняли позицію при Лекумберри, на половинѣ пути между Пампелоною и Толозою; они пойдутъ къ одному изъ этихъ двухъ пунктовъ, когда Генералъ *Сарсфильдъ* или армія Санъ-Себастіана сдѣлаетъ нападеніе. Силы Карлистовъ собранныя въ Гернани и окрестностяхъ считаютъ до 14 баталіоновъ.“

— Въ одномъ письмѣ изъ Санъ Жанъ де Луцъ отъ 12-го ч. сказано: „Генералъ *Эвансъ* недавно обратился съ просьбою къ Генералу *Гариспе* испрашивая дозволенія помѣстить въ Французскомъ портѣ Сокоа извѣстное число орудій и принадлежащихъ къ нимъ артиллеристовъ. Эти орудія будутъ отправлены въ Бегобію, для употребленія ихъ при нападеніи на Ирунъ. Генералъ *Гариспе* по телеграфу сообщилъ о томъ въ Парижъ и получилъ въ отвѣтъ, что нѣтъ никакихъ препятствій къ исполненію желанія Генерала *Эванса*. И потому эту Англійскую артиллерію сегодня ожидаютъ въ Сокоа; въ теченіе пяти часовъ она пройдетъ чрезъ Французскую область и достигнетъ Бегобіи. Но это еще не все: Англійской эскадрѣ подъ предводительствомъ Лорда *Джона Гай* позволено занять позицію на водахъ Франціи ниже Гендаи.“

— На сегоднешней биржѣ требовали Испанскихъ ассигнацій, потому, что получено извѣстіе о прибытіи дивизіи Генерала *Эванса* въ Сокоа и Генералъ *Гариспе* далъ ей позволеніе пройти чрезъ Французскую область въ Бегобію. (*A.P.S.Z.*)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 15-го Февраля.

Принцесса *Августа* по донесеніямъ лекарскихъ бюлетеней, выздоравливаетъ.

— Россійскій Уполномоченный при здѣшнемъ дворѣ Баронъ *Мальтицъ*, нанялъ на два мѣсяца квартиру при улицѣ Гельфъ-Мунъ.

— Преемникомъ Адмирала Сиръ И. *Ролея*, командовавшаго теперь эскадрою на Средиземномъ морѣ, и кончившаго срокъ службы, наименованъ Адмиралъ Сиръ Р. *Стопфордъ*; онъ выставитъ свой флагъ на линѣйномъ 104-пушечномъ кораблѣ *Принцесса Шарлотта*.

— Одинъ здѣшній журналъ сообщаетъ: „Въ Вашингтонѣ живутъ гораздо веселѣе, нежели обыкновенно

Dnia 17.

Wczora przyymował Król Prezydenta i Sekretarzy Izby Deputowanych, którzy mieli szczęście podać J. Kr. Mości, przyjęte przez Izbę prawo municypalne.

— Dzienniki oppozycyyne zarzucają Jenerałowi Hrabiemu *Damremont*, jako przestępstwo to, iż on w roku 1814, będąc Adjutantem Marszałka *Marmont*, podpisał kapitulacyą Paryża.

— W niespełna dwóch dniach, woda na Sekwanie podniosła się prawie na sześć stop. Wyższe i niższe doliny Paryża znowu są zatopione.

— *Phare de Bayonne* zawiera następującą odezwę Jenerała *Evans*: „Żołnierze! Wkrótce uderzymy na tych, którycheśmy już zwyciężyli pod Arlaban, Bilbao i pod murami tego miasta. Wasz sposób myślenia, wasze męztwo, i przy tey okoliczności nie omylą i wtenczas, zwycięztwo oręża Królowey *Izabelli II*, jest pewném. Widzicie na czele was, mężów doświadczonych, którzy na polu bitwy stali się wielkiemi, i którzy was powiodą, gdzie jest niebezpieczeństwo i sława. Chlubię się, iż wam przedstawić mogę młodego dowódzcę, który dotąd nie znał, jak tylko zwycięztwo; te jego talenta, nie mogą się odmienić w pośrzód was. Hiszpani i Anglicy! Macie tylko *jednę* oyczyznę, a oyczyzna nigdy nie była niewdzięczną; wasze cierpienia, wasze ofiary, wasze męztwo, będą nagrodzone. Krwią okryty nieprzyjaciel, czyni ostatnie usiłowanie dla ujarzmienia żyżney Iberyi. On się upokorzy przed wami, wstydząc się więcey swojego przestępstwa, jak swojey porażki, i wkrótce Hiszpania będzie nakoniec wolną, a wolną przez was, zacznie szczęśliwy zawód pod berłem Królowey *Izabelli II*. Zadanie wasze jest wielkie, żołnierze, lecz potraficie je wykonać, i gdy chlubię się z tego, że mogę stanąć na czele was, to to jest, iż wiem, że dzień bitwy będzie naypięknieyszym waszego życia. Niech żyje Królowa! San-Sebastian 10-go Lutego. (podp.) *Lacy Evans*.”

Oprócz tego *Phare* zawiera następujący list z St. Sebastian pod d. 10 Lutego: „Jenerał *Evans* wczora czynił przegląd wszystkich woysk, które się znaydują na linii, i które razem tworzą korpus więcey, jak 15,000 ludzi; znaydująca się teraz artylleria, mogłaby nawet stanąć za 50,000 woyska. Woyska są w naylepszym stanie i dobrego ducha. Jeśli zatém Karoliści, jak utrzymują, mocne mają postanowienie bronienia się, tedy walka zapewna będzie krwawą. Można rozumieć, że i Karoliści ze swey strony nie zostają w bezczynności. Cztéry bataliony Nawarryyskie zajęły stanowisko na dolinie Lecumberry, która leży na połowie drogi, między Pampeloną a Tolozą; udadzą się więc one na jeden lub drugi z tych dwóch punktów, gdy Jenerał *Saarsfield*, albo woysko St. Sebastianu uderzy. Siły Karolistowskie, zgromadzone w Hernani i okolicach, podają na 14 batalionów.”

— W liście z Saint Jean de Luz pod d. 12 czytamy: „Jenerał *Evans* odniosł się przed niejakim czasem do Jenerała *Harispe*, dla wyjednania dozwolenia, umieścić w porcie francuzkim Socoa pewną liczbę dział z potrzebnemi do tego ludźmi. Działa te mają bydź wysłane do Behobii, ażeby mogły służyć przy uderzeniu na Irun. Jenerał *Evans* doniosł o tém żądaniu przez telegraf do Paryża i otrzymał odpowiedź, że nic nie przeszkadza dla udzielenia Jenerałowi *Evans* żądanego dozwolenia. Podług tego, artyllerya angielska dzisia oczekiwana jest do Socoa; musi więc ona przez pięć godzin przebywać granicę francuzką, dla dostania się do Behobii. Lecz to jeszcze nie wszystko; dozwolono bowiem eskadrze angielskiey pod dowództwem Lorda John *Hay*, zająć stanowiskó na wodach francuzkich poniżey Hendaye.“

— Na dzisieyszey giełdzie poszukiwane były papiery hiszpańskie, gdyż otrzymano wiadomość o przybyciu dywizyi Jenerała *Evans* do Socoa, i tenże otrzymał od Jenerała *Harispe* dozwolenie, przez francuzką granicę udać się do Behobii. (*A.P.S.Z.*)

Brytania Wielka i Irlandya.

Londyn, dnia 15-go Lutego.

Xiężniczka *Augusta*, podług biulletynów lekarskich, ma się lepiey.

— Baron *Maltitz* Pełnomocnik Rossyyski przy tuteyszym dworze najął hotel w Half-Moon-Street, na dwa miesiące.

— Na następcę Sir Josias *Rowley*, który dowodzi teraz Angielską eskadrą na morzu Srzódziemném i którego termin służby wkrótce upływa, mianowany został Sir Robert *Stopford*; zaciągnie on swą banderę na 104 działowym okręcie liniowym *Xiężniczka Korolina*.

— W jednym z tuteyszych dzienników czytamy: „W Washingtonie żyją nierównie weseley, aniżeli zwyczay-

полагаютъ. Президентъ не смотря на свою болѣзнь въ понедѣльникъ имѣлъ пріемъ и всѣ стремятся къ баламъ и вечернимъ забавамъ. Миссъ *Клифтонъ* прекраснѣйшая Американская актриса, вскружила головы многимъ Сенаторамъ и представителямъ (какъ говорятъ со стороны *Мартина фанъ Бурена*). Новаго Президента почитали всегда страстнымъ почитателемъ прекраснаго пола.

—*Globe* ложно увѣдомила, что совершеннолѣтіе Императора Бразилійскаго, наступитъ въ теченіе сего года. Имераторъ какъ замѣчаютъ другіе здѣшніе журналы, достигнетъ 17-лѣтняго своего возраста не прежде какъ 2 Декабря 1842. По сему сестра его Инфантина *Донна Януарія*, 11-го Марта 1839 приметъ регентство, въ тотъ самый день когда прекращается регентсто Г-на *Фехо*.

— *Times* увѣдомляетъ изъ Константинополя отъ 18-го Января: „Здѣсь все спокойно, и дѣла во всякомъ отношеніи гораздо лучше, нежели какъ было прежде. Зараза, слава Богу, начинаетъ теперь значительно уменьшаться. О взятіи Англійскаго корабля *Vixen* перестали говорить, и кажется, что не только между Турецкимъ Правительствомъ и представителями иностранныхъ Державъ, но и между сими дипломатами господствуетъ совершенное согласіе. Французскій фрегатъ *Argus*, отправленный въ Черное море, чтобы смѣнить *Mensange*, только что оттуда возвратился. Капитанъ безъ затрудненія получилъ фирманъ для сей крейсировки. Это одно обстоятельство показываетъ уже хорошее состояніе политическихъ дѣлъ, тогда какъ за два предъ симъ года, отверженіе подобнаго желанія, запутало Европейскія Державы почти въ общую войну. Нынѣшнее полученіе фирмана, Французское и другія здѣшнія Посольства, почитаютъ весьма важнымъ преимуществомъ."

17-го Февраля.

Въ семъ году надѣются прекраснаго собранія. Въ Маѣ ожидаютъ сюда опять нѣсколькихъ молодыхъ Нѣмецкихъ Принцевъ и надѣются, что Принцесса *Викторія* наконецъ сдѣлаетъ выборъ по собственному расположенію. Дворъ до 1-го Марта не прибудетъ въ Лондонъ.

— Неутомимый Сиръ Андрю *Эгню* 27-го Апрѣля опять намѣренъ предложить биль въ нижнемъ Парламентѣ о почитаніи воскресныхъ дней.

— Въ Эдинбургѣ въ послѣднюю Пятницу, свирѣпствовалъ ужасный сѣверо-западный ураганъ, который нѣсколько часовъ такъ былъ силенъ, что пѣшеходы на улицахъ съ трудомъ могли удержаться на ногахъ. Въ 3 часа низвержена огромной величины печная труба на Эдинбургской сахарной фабрикѣ, имѣющая 110 фунт. вышины; она упала съ ужаснымъ громомъ на кровлю сосѣдняго дома и пробивъ верхніе своды пала во внутренніе покои, гдѣ была женщина съ троими дѣтьми, изъ коихъ 13лѣтняя дѣвушка столь тяжело ушибена въ голову, что вскорѣ потомъ умерла. Двое другихъ только слегка ушибены, а женщина нимало. Трубы и черепицы летали во всѣхъ мѣстахъ, а купцы должны были запереть свои лавки.

— Употребленіе горючаго гаса для нагрѣванія, значительно начинаетъ здѣсь распространяться. Подобныя заведенія учреждены уже по церквамъ и другимъ публичнымъ зданіямъ.

— По извѣстію *Morning Herald* составилось общество воздушнаго плаванія, основатели котораго предполагаютъ устроить величайшій шаръ, какой когда либо видѣли, для географическихъ открытій и другихъ ученыхъ изслѣдованій. Первое путешествіе должно быть въ Африку. (*A.P.S.Z.*)

Г е р м а н і я.

Кассель, 5-го Февраля.

Гриппъ распространился здѣсь чрезвычайно. Торговля и все внутреннее движеніе остановилось во всѣхъ почти частяхъ. Заперто нѣсколько лавокъ, конторъ и проч. потому что вездѣ есть больные. Суды и правительственныя власти едва могутъ производить дѣйствія. Герцогъ Правитель и два Министра слегли въ постель, почему непроизводится министерскихъ совѣщаній. Для облегченія службы солдатамъ вездѣ уменьшены караулы. Въ театрѣ едва можно давать представленія. По болѣзни многихъ членовъ собравшихся теперь чиновъ, прошедшую пятницу небыло сеймоваго засѣданія. Однимъ словомъ столько больныхъ, что улицы и прогулочныя мѣста совершенно пусты. Изъ другихъ городовъ мало кто пріѣзжаетъ, ибо во всей Сѣверной Германіи распространился гриппъ. Здѣсь по крайней мѣрѣ онъ не столь силенъ, и до сихъ поръ не многіе отъ него умерли.

— На дняхъ прибылъ сюда Прусскій Посланникъ

nie rozumiano. Prezydent, pomimo swojey słabości, wponiedziałek dawał pokoje, a wszystko dąży do balow i wieczornych zabaw. Miss *Clifton*, naypięknieysza Amerykańska aktorka, zajęła wielu Senatorów i Reprezentantów (jak mówią ze strony Marcina van Buren). Nowoobranego Prezydenta uważają zawsze za gorliwego wielbiciela płci piękney.

— *Globe* błędnie doniosła, że pełnoletność Cesarza Brazyliyskiego nastąpi już w roku bieżącym. Cesarz, jak postrzegają inne tuteysze dzienniki, aż 2 Grudnia 1842 będzie miał lat 17 i wtenczas dopiero dóydzie zupełnoletności. Dla tego siostra Infantka *Donna Januarya* 11 Marca 1839 obeymie regencyą, w którym to dniu ustaje regencya P. *Fejo*.

— *Times* donosi z Konstantynopola pod d. 18 Stycznia: „Wszystko tu spokoynie, i rzeczy w każdym względzie okazują się daleko pomyślnieyszemi, jak przed niedawnym czasem. Zaraza, dzięki Opatrzności, teraz znacznie zaczyna się zmnieyszać. O wzięciu okrętu Angielskiego *Vixen* nie mówią nic więcey, i zdaje się, że nietylko między Rządem Tureckim a Reprezentantami Mocarstw zagranicznych, ale też między temi dyplomatami naylepsza panuje zgoda. Francuzka fregata *Argus*, która wysłana była na morze Czarne, dla zmienienia *Mesange*, właśnie ztamtąd powróciła. Kapitan bez trudności otrzymał firman na tę podróż. Samo to jedno pokazuje już naylepszy stan interessów politycznych, ponieważ przed dwóma laty odrzucenie podobnego żądania, Mocarstwa Europeyskie prawie w powszechną wwikłałoby woynę. Teraźnieysze wydanie firmanu, uważane jest przez francuzkie, i inne tuteysze poselstwa jako bardzo ważny przykład pierwszeństwa."

Dnia 17.

Spodziewają się w tym roku nader świetnego zebrania. W Maju oczekują tu znowu kilku młodych Niemieckich Xiążąt i cieszą się nadzieją, że Xiężniczka *Wiktorya* uczyni nakoniec wybor podług życzenia własnego serca. Dwór przed 1 Marca nieprzybędzie do Londynu.

— Niezmordowany Sir Andrew *Agnew*, d. 27 Kwietnia znowu chce podać bil do Izby Niższey względem ściśleyszego zachowywania dni niedzielnych.

— W Edymburgu w ostatni piątek miał mieysce mocny szturm z Południo-Zachodu, który, kilka godzin był tak gwałtowny, że idący na ulicach z trudnością utrzymać się mogli na nogach. O godzinie 3 obalony został ogromny komin na Edimburskiey fabryce cukrowey, mający 110 stop wysokości; ze strasznym łoskotem spadł na dach domu sąsiedzkiego i przez stolowanie upadł do śrzodka domu, gdzie była kobieta z tróygiem dzieci, z których 13 letnia dziewczyna, tak ciężko uderzona została w głowę, że wkrótce potém umarła, dwoje innych bardzo lekko, a kobieta zgoła nieponiosła uszkodzenia. Kominy i dachówki latały wszędzie, a kupcy musieli zamykać swe sklepy.

— Użycie gazu palnego do ogrzewania, znacznie upowszechniać się tu zaczyna. Urządzenia podobne, zaprowadzono już po kościołach i wielu innych gmachach publicznych.

— Podług gazety *Morning Herald*, utworzyło się towarzystwo żeglugi napowietrzney, które chce zrobić naywiękzy balon, jaki mógł bydź kiedy widziany, dla czynienia doświadczeń naukowych. Ma bydź naypierwiey użytym w Afryce. (*A.P.S.Z.*)

N i e m c y.

Kassel, 5-go Lutego.

Influenza rozszerzyła się tu nadzwyczaynie. Handel i cały ruch wewnętrzny ustał niemal we wszystkich stosunkach. Zamknięto kilka sklepów, kantorów i t. p., bo wszędzie chorzy. Sądy i kollegia rządowe, zaledwie czynnemi bydź mogą. Xiąże Regent i dwóch Ministrów, są złożeni chorobą, z powodu czego nie odbywają się narady Ministeryalne. Dla ulżenia w służbie woyskowym, pozmnieyszano wszędzie warty. Na teatrze zaledwo byli w stanie dawać przedstawienia. Dla słabości wielu członków, zgromadzonych właśnie stanów, zeszłego piątku nie miało mieysca posiedzenie seymowe. Słowem, tyle jest chorych, że ulice i spacery są z ludzi ogołocone i próżne. Z innych miast mało kto przybywa, bo całe Niemcy Północne są nawiedzone przez gryppę. Tu przynaymniey dosyć jest łagodny charakter tey choroby; dotąd nie wiele na nią ludzi umarło.

— W tych dniach przybył tu Poseł Pruski Baron

Баронъ *Каницъ* изъ Ганновера, гдѣ проживалъ нѣкоторое время для договоровъ съ тамошнимъ Правительствомъ на счетъ приступленія Ганновера къ таможенному торговому союзу, коего ходатайства будто также безуспѣшны, какъ и прежнія, которые отсюда были тамъ производимы. (*G. C.*)

Б е л г і я.

Брюссель, 16-го Февраля.

Литтихская газ. *Politique*, желаетъ ближайшихъ связей Белгіи съ Швейцаріею, которыя ей кажутся тѣмъ достойнѣе, что оба государства имѣютъ одинаковыя дѣла политическія и торговыя. *Politique* требуетъ назначенія Резидента при Форортѣ, чтобы дружественныя отношенія существовавшія между обѣими странами въ 17 столѣтіи опять могли возстановиться, что могло бы произвести благопріятное вліяніе на значительную уже торговлю Белгіи съ Швейцарскимъ Союзомъ. (*A.P.S.Z.*)

Д а н і я.

Копенгагенъ, 18-го Февраля.

Въ новѣйшемъ бюллетенѣ о состояніи здоровья Короля сказано: „Его Величество Король вчера по прежнему прохаживался по комнатамъ и прошлую ночь спалъ хорошо." По сему должно почитать неосновательными неблагопріятные слухи, которые сообщены въ Нѣмецкихъ газетахъ. (*A.P.S.Z.*)

И т а л і я.

Римъ, 11-го Февраля.

Diario доноситъ, что Папа украсилъ Ватиканъ новымъ Музеемъ, именно для Этрусскихъ древностей, который названъ *Григоріанскимъ* и открытъ 2-го ч. с. м.

Съ Италіанскихъ границъ 4-го Февраля.

Члены фамиліи Бонапарте живущіе въ Италіанскихъ областяхъ, и имѣющіе тамъ значительныя владѣнія, и именно въ Папской Области, со времени Страсбургскихъ происшествій, подвержены строжайшему надзору, нежели до сихъ поръ. Говорятъ даже, будто имъ намекнули, что желали бы чтобы они переселились въ другое Государство.

Неаполь, 8-го Февраля.

Ночью съ 5 на 6 ч. с. м. между 4 и 5 час. утра, произошелъ пожаръ въ Королевскомъ дворцѣ, а именно въ комнатахъ Королевы матери, который при сильномъ сѣверномъ вѣтрѣ вскорѣ обнялъ верхній этажъ занимаемый Графомъ *Сиракузскимъ*, и пока удалось остановить распространеніе пламени, и именно въ 2 часа пополудни, въ ту минуту, когда пожаръ угрожалъ Королевской церкви, онъ уже значительныя произвелъ опустошенія. Та часть дворца гдѣ находятся комнаты Ихъ Велич., уцѣлѣла. Король при семъ случаѣ оказалъ дѣятельность и присутствіе духа, удивительнымъ образомъ. Заведши свою супругу въ безопасное мѣсто въ тронную залу, куда собрались всѣ члены Королевской фамиліи пробудившіеся отъ сна, Е. В., отправился туда, гдѣ распространился пожаръ, чтобы своимъ присутствіемъ поощрять дѣйствующихъ тамъ и управлять ихъ работами. — Ихъ Величества въ совершенномъ здоровьи, перешли со вчерашняго дня пополудни въ павильонъ Шіатомонъ а Королева мать съ младшими Принцами и Принцессами заняла дворецъ Принца *Салернскаго*.— Пожаръ, какъ догадываются, произошелъ по неосторожности одной изъ служащихъ Королевы матери, которая кажется оставила свѣчу при вѣществѣ удобно восплameняемомъ. (*G. C.*)

Т у р ц і я.

Константинополь, 25-го Января.

Султанъ издалъ строгія повелѣнія касательно правильнѣйшаго устройства пятикратныхъ молитвъ въ мечетяхъ. Нѣкоторые Хавасы (придворные служители) имѣютъ надзоръ за точнымъ исполненіемъ сего распоряженія.

— За нѣсколько предъ симъ дней привезена сюда добыча изъ прекращенной недавно войны съ начальникомъ Курдовъ *Ревендусъ Беемъ*; она состоитъ изъ 3 милліон. турец. піастровъ.

— Многихъ занимаетъ покража случившаяся въ домѣ Адмиралтейства. У Капитана Паши похищены три осыпанныя бриліантами украшенія, и изъ многихъ и строгихъ изслѣдованій выходитъ, что эту покражу должно приписать лицамъ находящимся во услуженіи *Ахмета-Паши*.

— Сего м. 23-го ч. въ Балатѣ, части Константинополя населенной Евреями, произошелъ пожаръ, который истребилъ около ста домовъ и 60 купеческихъ лавокъ.

— Въ Сиріи происходило сильное землетрясеніе,

Canitz z Hannoweru, gdzie bawił przez czas niejaki dla układów z Rządem tamecznym, względem przystąpienia Hannoweru do celnego związku handlowego, ale usiłowania jego miały bydź bezskuteczne, podobnie jak poprzednie, które ztąd były tamże czynione. (*G.C.*)

B e l g i a.

Bruxella, 16-go Lutego.

Leodyyska gaz. *Politique* życzy bliższych związków Belgii z Szwaycaryą, które zdają się tém godnieyszemi żądania, że oba Państwa, mają jednostayne polityczne i handlowe interessa. *Politique* żąda mianowania Rezydenta przy Vororcie, ażeby stosunki przyjacielskie, które trwały między obu krajami w wieku 17, znowu mogły bydź zawiązane, co na znaczny już handel Belgii ze Związkiem Szwaycarskim, bezwątpienia mogłoby okazać wpływ pomyślny. (*A.P.S.Z.*)

D a n i a.

Kopenhaga, 18-go Lutego.

Naynówszy biuletyn o stanie zdrowia Króla tak brzmi: ,,J. K. Mość wczora, jak i poprzedzających dni, przechadzał się po swych pokojach, a przeszley nocy używał dobrego wzmacniającego snu."— Zatém niepokojące pogłoski, jakie w niektórych gazetach Niemieckich znalazły przyjęcie, potrzeba uważać za bezzasadne. (*A.P.S.Z.*)

W ł o c h y.

Rzym, dnia 11 Lutego.

Diario donosi, że Papież wzbogacił Watykan nowém muzeum, mianowicie co do starożytności etruskich, które nosi nazwanie *Muzeum Gregoryańskiego* i d. 2 t. m. już otwarte zostało.

Od granic włoskich, d. 4 Lutego.

Członkowie rodziny Bonapartych w krajach Włoskich, i mający tamże, a mianowicie w Państwie Rzymskiém, bardzo znaczne dobra, są od czasu wypadków Strażburgskich, ściśley strzeżeni, niż dotąd bywało. Mówią nawet, że im dano do zrozumienia, iż widzianoby chętnie, gdyby się przenieśli do innego kraju.

Neapol, 8 Lutego.

W nocy z 5 na 6 b. m., między godziną 4 a 5 rano, powstał ogień w pałacu Królewskim, a mianowicie w apartamentach Królowey matki, który przy mocnym wietrze północnym, w krótkim czasie ogarnął wyższe piętro, zamieszkane przez Hr. *Syrakuzy*, a nim zdołano położyć tamę szerzeniu się płomieni, co nastąpiło dopiero o godzinie 2 z południa, w chwili, gdy pożar zagrażał kaplicy Królewskiey, tenże znaczne zrządził już szkody. Tę część pałacu, gdzie są pokoje Króla i Królowey oszczędził ogień. Król Jmć okazał przy tém nieszczęśliwém zdarzeniu, czynność i przytomność umysłu godne zadziwienia. Odprowadziwszy N. Małżonkę swoję w mieysce bezpieczne do sali tronowey, gdzie się zebrali wszyscy Członkowie rodziny Królewskiey ze snu przebudzeni, pośpieszył tam, gdzie się pożar szerzył, ażeby obecnością swoją zachęcać ratujących i samemu kierować środkami gaszenia.—NN. Państwo, zostający w jak naylepszym stanie zdrowia, przenieśli się od dnia wczorayszego po południu, do pawilonu w Chiatomone, a Królowa, matka, z młodszemi Xiążętami i Xiężniczkami, zajęła pałac J. K. W. Xięcia *Salerno*.— Pożar, jak się domyślają, wszczął przez nieostróżność jedney z kobiet pokojowych Królowey matki, która podobno zostawiła świecę przy rzeczach łacno się zapalających. (*G. C.*)

T u r c y a.

Konstantynopol, d. 25 Stycznia.

Sułtan surowe wydał rozkazy względem regularnieyszego odbywania pięciorazowey modlitwy w meczetach. Niektórzy Chawassowie (słudzy dworu), mają dozor około ścisłego wykonywania tego rozporządzenia.

— Przed kilką dniami przywieziono tu zdobycz z ostatniey ukończoney woyny z dowódzcą Kurdów *Revendus Bejem*, składającą się ze trzech milionów tureckich piastrów.

— Wielką tu uwagę wzbudziła kradzież, popełniona w domu Admiralicyi. U Kapudana-Baszy skradziono trzy ozdoby bogato brylantami osypane; z wielu bowiem ścisłych śledzeń okazuje się, że kradzież tę przypisać należy służącym *Ahmed-Baszy*.

— Dnia 23 t. m. w Balat, części Konstantynopola, zamieszkaney przez żydów, wybuchnął pożar, który zniszczył około sta domów i 60 sklepów kupieckich.

— W Syryi miało mieysce mocne trzęsienie ziemi,

которое особенно въ Табаріи и Зафедѣ, ужасныя причинило опустошенія. (*A.P.S.Z.*)

Войсковое Казачье училище въ Омскѣ.

Училище сіе основано 1 Мая 1813 г. бывшимъ тогда Командиромъ войскъ 29 пѣхотной дивизіи Генералъ-Лейтенантомъ Глазенапомъ. Цѣль его была образовать для 10 Казачьихъ полковъ и Конно-Артиллерійской Бригады достойныхъ Офицеровъ и урядниковъ, также людей для занятій письменными дѣлами въ Войсковой Канцеляріи. Сначала Училище учреждено было для 20 Воспитанниковъ, которыхъ надлежало содержать на счетъ войска, и для 10 — на счетъ ихъ родителей; однако въ томъ же году число Воспитанниковъ простиралось уже до 70 человѣкъ. На полное содержаніе Училища полагалось въ годъ 1,152 р. 81 коп. Сначала обучались въ немъ Чистописанію, Ариѳметикѣ, и чтенію церковной и гражданской печати. Потомъ поступило 100 человѣкъ Воспитанниковъ и отпускалось уже на полное содержаніе Училища 3,500 р., а въ 1815 году считалось уже 180 Воспитанниковъ. Въ началѣ 1814 г. введено преподаваніе Алгебры, Геометріи, Французскаго и Нѣмецкаго языковъ, также краткой Священной Исторіи и пространнаго Катихизиса. Съ наступленіемъ 1815 г. всѣхъ Воспитанниковъ раздѣлили на 5 классовъ, и въ высшемъ классѣ стали преподавать: Артиллерію, Фортификацію, Черченіе и иллюминованіе артиллерійскихъ, фортификаціонныхъ и архитектурныхъ плановъ; также черченіе ситуацій перомъ. Въ прочихъ классахъ давалось энциклопедическое понятіе о всѣхъ Наукахъ; потомъ учрежденъ танцовальный классъ. Съ 24 Декабря того же года введено преподаваніе Русской Грамматики и Русской Исторіи.— Въ 1818 году заведенъ въ Училищѣ классъ изъ 24 Воспитанниковъ для обученія Ветеринарной Медицинѣ; въ слѣдующемъ году начали обучать Рисовальному Искусству; а въ 1820 г. учрежденъ Инспекторъ классовъ. Воспитанниковъ тогда было уже 300 человѣкъ. Въ 1822 г. произведены изъ Воспитанниковъ въ Прапорщики и Хорунжіе 31 челов. Въ 1823 г. введено преподаваніе Русской Словесности, Всеобщей Исторіи и Географіи. Въ 1825 г. 9 Марта утвержденъ Государемъ Императоромъ Штатъ этого Училища.

Нынѣ Войсковое Казачье Училище состоитъ подъ непосредственнымъ главнымъ начальствомъ Командира Отдѣльнаго Сибирскаго Корпуса; ближайшій Начальникъ его есть Директоръ (изъ военныхъ). Воспитанниковъ: 1 фельдфебель, 15 унтеръ-офицеровъ и 235 рядовыхъ, всего 250 человѣкъ. На годовое содержаніе Училища положено отъ Казны 50,000 руб. Всѣхъ учебныхъ пособій при Училищѣ нынѣ на 10,296 руб. 96 коп. (*Жур. Мин. Народ. Просвѣщ.*)

Фосфорность существъ органическихъ.

Фосфорность въ существахъ органическихъ — явленіе столь замѣчательное и, по видимому, столь несообразное съ другими органическими явленіями, что она во всѣ времена поражала вниманіе Естествоиспытателей и возбуждала ихъ размышленія. Ученый Германскій Физіологъ, Профессоръ Тидеманъ, приводитъ въ своей „Сравнительной Физіологіи", весьма занимательныя взысканія по этому предмету и мы сообщаемъ ихъ здѣсь, потому что они содержатъ въ себѣ все что до нынѣ извѣстно объ этомъ любопытномъ явленіи.

Органическія тѣла могутъ свѣтиться во время своей жизни и послѣ смерти; но во всякомъ случаѣ фосфорность можетъ существовать въ нихъ только при извѣстной температурѣ; въ холодное время и въ сильный жаръ она исчезаетъ. Въ деревѣ особенно, въ корняхъ, которыхъ фосфорность бываетъ такъ часто замѣтна, когда они начинаютъ разлагаться, подъ вліяніемъ умѣренной теплоты, сырости и слабаго доступа воздуха, ее тотчасъ можно уничтожить высушиваніемъ дерева или погруженіемъ его въ горячую воду. Тидеманъ полагаетъ, что при разложеніи дерева образуется чрезвычайно горючій органическій составъ углерода, водорода и кислорода, который, подобно фосфору, при обыкновенной температурѣ возгарается и издаетъ свѣтъ. Можетъ быть, въ этомъ участвуетъ нѣсколько и самый фосфоръ, потому что Г. *Бюнетъ* доказалъ, что зола нѣкоторыхъ породъ деревьевъ содержитъ въ себѣ фосфористую известь. Фосфорность гораздо чаще бываетъ замѣтна въ трупахъ животныхъ, чѣмъ въ растительныхъ веществахъ, лишенныхъ жизни. Извѣстно, какъ часто является она въ рыбахъ. Она обыкновенно начинаетъ развиваться черезъ день или черезъ два дня послѣ смерти, когда тѣло подвержено дѣйствію сырости въ атмосферномъ воздухѣ или въ кислородѣ, при температурѣ отъ 12 до 18 градусовъ. Тогда

które mianowicie w Tabarieh (Tiberias) i Safed, okropne zrządziło spustoszenia. (*A.P.S.Z.*)

Woyskowa Kozacka Szkoła w Omsku.

Szkoła ta jest założona 1-go Maja 1813 r. przez byłego wówczas Dowódzcę woysk 29 dywizyi pieszey, Jenerał-Porucznika Głazenapa. Miał on na celu kształcenie dla 10 kozackich półków i konno-artylleryyskiey brygady, dobrych Oficerów i Urzędników, tudzież ludzi dla zajęcia piśmiennemi sprawami w Kancellaryi Woyskowey. Naprzód szkoła była urządzona dla 20 uczniów, których utrzymywano kosztem Woyska, i dla 10 — kosztem ich rodziców; pomimo to jednak, w pierwszym roku założenia, liczba uczniów wynosiła już do 70 osób. Na zupełne utrzymanie szkoły, naznaczono rocznie 1,152 r. 81 kop. Naprzód uczono w niey kaligrafii, arytmetyki i czytania druku cerkiewnego i zwyczaynego. Potém liczba ta wzrosła do 100 uczniów i wydawano już na zupełne utrzymanie szkoły 3,500 r., w roku zaś 1815 liczono już do 180 uczniów. Na początku 1814 roku, zaczęto uczyć Algebry, Jeometryi, języka Francuzkiego i Niemieckiego, oraz krótkiey Historyi Swiętey i obszernieyszego Katechizmu. Za nadeyściem r. 1815, wszystkich uczniów podzielono na 5 klass. W wyższey klassie zaczęto wykładać: Artylleryą, Fortyfikacyą, rysunek i illuminowanie artylleryyskich, fortyfikacyynych i architektonicznych planów; tudzież rysowanie sytuacyy piórem. W dalszych klassach wykładano encyklopedyczną wiadomość o wszystkich naukach; wkrótce potém zaprowadzono klassę tańców. Od 24 Grudnia tegoż roku zaczęto wykładać Rossyyską Grammatykę i Rossyyską Historyą. —Roku 1818 założono w szkole klassę ze 24 uczniów dla uczenia Weterynaryi; w roku następnym zaczęto uczyć sztuki rysowania, a w roku 1820 ustanowiono Inspektora klass. Było już naówczas uczniów 300. W roku 1822, 31 uczniów podniesiono do stopni praporszczyków i chorążych. W r. 1823 zaczęto dawać Rossyyską Literaturę, Historyą Powszechną i Jeografią. W r. 1825 9 Marca przez Cesarza Jego Mości utwierdzony został etat tey szkoły.

Teraz Woyskowa Kozacka Szkoła zostaje pod bezpośrzednią Główną Zwierzchnością Dowódzcy Oddzielnego Korpusu Sybirskiego; naybliższy jey Naczelnik jest Dyrektor (z woyskowych). Uczniów znayduje się: 1 feldfebel, 15 podoficerów i 235 szeregowych, w ogóle 250 osób. Na roczne utrzymanie szkoły naznaczono ze skarbu 50,000 rubli. Wszystkich pomocy naukowych przy szkole znayduje się teraz na 10,296 rub. 96 kop. (*D. M. N. O.*)

Fosforescencya Istot Organicznych.

Fosforescencya w istotach organicznych—zjawisko tak zaymujące i, na pozor, tak niezgodne z innemi zjawiskami organicznemi, przez długi czas stawiła opor badaczom natury i pobudzała ich do rozwag. Uczony Niemiecki Fizyolog, Professor *Tiedemann*, przywodzi w swojey „Porównawczey Fizyologii", nader ciekawe w tym przedmiocie, badania; udzielamy więc je dla tego, iż zawierają w sobie to wszystko, co dotąd jest wiadomém o tym ciekawém zjawisku.

Ciała organiczne mogą wydawać światło w czasie swego życia, i po śmierci; lecz w każdém zdarzeniu fosforescencya w nich tylko może istnieć przy pewney temperaturze, w czasie zaś zimnym i w mocnym upale znika. Nadewszystko w drzewie, w korzeniach, których fosforescencya często bywa tak widoczna, kiedy te zaczynają butwieć, pod wpływem umiarkowanego ciepła, wilgoci i małego przystępu powietrza, można ją natychmiast zniszczyć przez suszenie drzewa lub zanurzenie go w gorącey wodzie. Tiedeman mniema, iż w rozkładzie drzewa tworzy się nadzwyczay palna organiczna kombinacya, złożona z węglika, wodorodu i kwasorodu, która, jak fosfor, w zwyczayney temperaturze zapala się i wydaje światło. Może bydź że w tém działa nieco i sam fosfor, dla tego, iż P. *Butin* dowiodł, że popioł pewnych gatunków drzewa zawiera w sobie fosforan wapna. Fosforescencya daleko częściey bywa dostrzeganą w trupach źwierząt, niżeli w istotach roślinnych, życia pozbawionych. Wiadomo, jak często objawia się ona w rybach. Fosforescencya zwyczajnie zaczyna rozwijać się przez jeden lub dwa dni po śmierci, kiedy ciało jest podległe działaniu wilgoci w powietrzu atmosfery lub w kwasorodzie, przy temperaturze od 12 do 18 stopni. Wtedy na rybie daje się widzieć istota rzadka, przeźroczysta, kleyka, która, po upływie pewnego czasu, staje się twardą i świecącą. Fosfo-

на поверхности рыбы замѣчается вещество жидкое, прозрачное, клейкое, которое чрезъ нѣсколько времени дѣлается твердымъ и свѣтящимся. Это фосфорическое вещество можно смыть водою, которая тогда сама дѣлается свѣтящеюся.

Если рыбу положить въ стеклянный сосудъ съ водою, то на поверхности жидкости является свѣтлый кругъ. При потрясеніи воды она становится свѣтящеюся. Если вскипятить воду или удалить ее отъ соприкосновенія съ воздухомъ, свѣтъ исчезаетъ, но потомъ снова появляется, какъ скоро воздухъ достигаетъ до поверхности воды. Фосфорность прекращается, какъ скоро начинается зловонное разложеніе.

Фосфорность замѣчается также и у живыхъ существъ обоихъ царствъ. Многіе видѣли, что въ теплые и тихіе лѣтніе вечера свѣтъ отдѣляется въ видѣ искръ отъ цвѣтовъ нѣкоторыхъ растеній, крестъ-салада, Индѣйской гвоздики и другихъ. Правда, что иные ученые сомнѣвались въ точности этого наблюденія и причина этой фосфорности доселѣ еще не извѣстна. Тидеманъ приписываетъ ее отдѣленію какого нибудь горючаго вещества, можетъ быть, летучаго масла, которое подъ вліяніемъ воздуха, подвергается нѣкотораго рода горѣнію. Говорятъ, что въ жаркіе, лѣтніе вечера, растеніе, извѣстное подъ названіемъ *dictamnus albus*, разливаетъ вокругъ себя атмосферу, которая возгарается, если поднести къ ней зажженную свѣчу и производитъ прекрасное голубое пламя.

Фосфорическія явленія замѣчаются во многихъ животныхъ, особенно изъ числа тѣхъ, которыя живутъ въ водѣ. Большая часть морскихъ животно-растеній, многіе ракообразныя, разные моллюски и нѣкоторыя рыбы издаютъ свѣтъ. Имъ даже приписываютъ фосфорность моря. Многія изъ насѣкомыхъ, живущихъ въ воздухѣ, также свѣтятся. Таковы нѣкоторые черви и насѣкомыя, въ числѣ которыхъ особенно замѣчательны извѣстные подъ названіемъ *Lampyris noctiluca*.

Это насѣкомое издаетъ зеленовато-голубой свѣтъ, облекающій все его тѣло. Самецъ издаетъ свѣтъ не столь замѣтный и весьма слабо голубоватый. Свѣтъ самки свѣтляка приближается къ цвѣту топаза или аквамарина съ легкими зеленоватыми оттѣнками. Онъ дѣлается явственнымъ только при 50° $\frac{7}{8}$ *); тогда, при этомъ свѣтѣ можно разсмотрѣть часы. Свѣтъ самца тогоже самаго цвѣта, какъ и самки. Свѣтящаяся муха представляетъ двѣ степени свѣта. Иногда не столь сильный какъ у свѣтляка, но непрерывный; иногда ярко-голубой свѣтъ, но перемежающійся, похожій на блестящія, быстро потухающія искры. Это заставляетъ полагать, что на тѣлѣ свѣтящейся мухи есть перепонка, которая то открываетъ, то закрываетъ свѣтящійся органъ.

Фосфорность обыкновенно начинается съ сумерками; тогда появляются свѣтящіяся точки, которыя постепенно умножаются. Если насѣкомыя, до захожденія солнца, заключены въ темномъ мѣстѣ, то начинаютъ свѣтиться за долго до сумерекъ. Если ихъ, во время фосфорности, выставляютъ на свѣтъ, сіяніе ихъ постепенно пропадаетъ, но въ темнотѣ опять появляется. Свѣтъ этихъ насѣкомыхъ пропадаетъ, какъ скоро день занимается; только два мѣста на послѣднемъ кольцѣ ихъ тѣла еще нѣсколько времени испускаютъ легкій свѣтъ. Макартней замѣтилъ, что насѣкомыя не свѣтятся вечеромъ, если днемъ не были подвергнуты дѣйствію солнечныхъ лучей.

Тидеманъ, разсмотрѣвъ съ величайшимъ вниманіемъ всѣ обстоятельства, подъ вліяніемъ которыхъ фосфорность обнаруживается, приписываетъ ее веществу, образующемуся при измѣненіяхъ въ составѣ тѣла, сопровождающихъ жизнь, и думаетъ, что это вещество, по всей вѣроятности, отдѣляется особыми органами изъ массы мокротъ. Эта жидкость, безъ сомнѣнія, содержитъ въ себѣ или фосфоръ, или другое подобное горючее вещество, которое соединяется съ кислородомъ воздуха или воды, подверженной его дѣйствію, и такимъ образомъ происходитъ отдѣленіе свѣта. Образованіе и отдѣленіе этого вещества принадлежитъ къ жизненнымъ отправленіямъ, которыя измѣняются, усиливаются или ослабѣваются отъ вліянія наружныхъ дѣйствователей, измѣняющихъ и самое проявленіе жизни животныхъ. Но фосфорность сама по себѣ не можетъ быть почитаема жизненнымъ отправленіемъ, потому что въ нѣкоторыхъ случаяхъ она продолжается нѣсколько дней послѣ смерти животнаго. Впрочемъ, почти утвердительно можно сказать, что существованіе этого явленія должно содѣйствовать сохраненію жизни животныхъ, въ которыхъ его замѣчаютъ. (*А. В.*)

*) Конечно, Фаренгейтова термометра. Ред.

ryczną tę istotę można zmyć wodą, która wtedy sama staje się świecącą.

Włożywszy rybę do naczynia szklannego z wodą, na powierzchni płynu ukazuje się świetny krąg. Za skłóceniem, woda staje się świecącą. Jeżeli woda zawrze lub będzie zabezpieczoną od przystępu powietrza, tedy światło znika, lecz potém znowu się zjawia, skoro tylko powietrze dochodzi do powierzchni wody. Fosforescencya ta znika, skoro się rozpoczyna z nieprzyjemnym zapachem rozkład.

Fosforescencya daje się także postrzegać i w istotach żyjących obu królestw. Wielu widziało, iż w czasie ciepłych i spokoynych letnich wieczorów, światło oddziela się w postaci iskier od kwiatów pewnych roślin: Nasturcyi indyyskiey (*Tropeolum majus*), Axamitek (*Tagetes*) i innych. Prawda, że niektórzy uczeni wątpili o rzeczywistości tego fenomenu, i przyczyna tego świecenia się dotąd jeszcze nie jest wiadomą. Tiedeman przypisuje ją oddzielaniu się jakieyś palney istoty, bydź może, lotnego oleju, który pod wpływem powietrza, ulega pewnému rodzajowi palenia się. Mówią, iż w gorące letnie wieczory, roślina, znajoma pod nazwaniem Dyptanu białego (*Dictamnus albus*), rozlewa naokoło siebie atmosferę, która się zapala, jeżeli będzie podniesiona ku niey zapalona świeca, i wydaje piękny błękitny płomień.

Zjawiska Fosforescencyi postrzegają się w wielu zwierzętach, szczególniey z liczby tych które żyją w wodzie. Większa część morskich zwierzo-krzewów, wiele skorupiaków, rozmaite mięczaki i niektóre ryby wydają światło. Im nawet przypisują fosforescencyą morza mianowicie mięczakowi: *Nereis noctiluca.* Wiele z owadów, w powietrzu żyjących, także świeci. Takiemi są niektóre robaki i owady, a między niemi nay-bardziey zasługuje na uwagę Robaczek świętojański (*Lampyris noctiluca* i *splendidula*).

Owad ten wydaje zielonawo-błękitne światło, okrywające całe jego ciało. Samca światło nie tak widzialne i bardzo słabo-błękitnawe, światło samicy świętojańskiego robaczka zbliża się do koloru Topazu lub Akwamarynu ze słabemi zielonawemi odcieniami. Staje się ono widoczném tylko przy 50° $\frac{7}{8}$ *); przytém świetle można na zegarku widzieć godziny. Światło samca jest tegoż samego koloru, co i samicy. Sprężyk świecący (*Elater noctilucus*) wydaje dwa stopnie światła, niekiedy nie tak mocne, jak u świetlika, lecz nieustające, czasem mocno błękitne, podobne do błyszczących, prędko gasnących iskier. To daje powód do mniemania, iż na ciele jego jest błonka, która już to odkrywa, już zakrywa, świecący się organ.

Fosforescencya zwyczaynie zaczyna się o zmroku; ukazują się wtedy świecące punkta, które stopniami się pomnażają. Jeżeli owady do zachodu słońca znaydują się w ciemném mieyscu, tedy zaczynają świecić wcześnie przed zmrokiem. Jeśli je, w czasie fosforescencyi, wystawiemy na światło, świecenie się ich stopniowie znika, lecz w ciemności znowu się zjawia. Światło tych owadów wcześnie przede dniem znika; dwa tylko mieysca na ostatnim pierścieniu ich ciała przez czas niejaki jeszcze wydają słabe światło. *Makartney* dostrzegł, że owady nie świecą wieczorem, jeżeli we dnie nie były wystawione na działanie słonecznych promieni.

Tiedeman, rozpatrzywszy z naywiększą uwagą wszystkie okoliczności, pod których wpływem fosforescencya się objawia, przypisuje ją materyi, tworzącey się przy odmianach w składzie ciała, towarzyszących życiu, i mniema, że ta materya, naypewniey oddziela się osobnemi organami z massy wilgoci. Płyn ten, bez wątpienia, zawiera w sobie, albo fosfor, albo inną podobnież palną istotę, która łączy się z kwasorodem powietrza lub wody, jego działaniu uległey, i to jest przyczyną oddzielania się światła. Formowanie się i oddzielanie tey materyi należy do funkcyy życia, które odmieniają się, wzmagają lub słabieją, od wpływu zewnętrznych działaczów, odmieniających samo nawet objawienie życia zwierząt. Ale fosforescencya sama przez się nie może bydź uważana za funkcyą żywotną, dla tego, że w niektórych zdarzeniach trwa ona przez dni kilka, nawet po śmierci zwierzęcia. Zresztą, prawie z pewnością można powiedzieć, że bytność tego zjawiska musi dopomagać do utrzymania życia tych zwierząt, w których się spostrzega. (*G. A.*)

*) Rozumie się podług termometru Fahrenheita.

ВИЛЬНА. Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Февраля 23 д. 1837 г.—Цензоръ Стат. Совѣт. и Кав. *Левъ Боровскій*